

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . .12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, szigeti Barthos Andor m. k. kereskedelemügyi titkár, Fábíán Lajos mérnök, Horváth István mozdony-főszerező Vécsey Frigyes máv. altiszt, Sándor Márkus máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálzársági segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálzársági segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 46. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 40.000 korona.

Ujabb segély.

1565. Miskolczy Gyula, máv. raktárnok, Budapest, Dunaparti teh.-p.-u. a neje halála után 300 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 46. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 16.676 korona 66 fillér.

A máv. alkalmazottak fizetésrendezéséről.

Vasutas tagtársaink azt hiszik talán, hogy érdekeiket semmibe sem vesszük, mert a legaktuálisabb dolgukról — a fizetésrendezésről — még eddig egy szóval sem nyilatkoztunk.

Pedig nem úgy áll a dolog.

Mi nemcsak általános érdekek szószólói magyarázói akarunk lenni; de különféle szakmákhoz tartozó tagtársainknak minden érdekeit figyelemmel szoktuk kísérni és ha olyasmivel találkozunk, a mit érdemes hozni, a mivel akár egyesek, akár a többség vagy az összeségnek használhatunk, vagy csak kívánságukat is kielégíthetjük, mindenkor készek vagyunk a kellő adatok beszerzése után az illető ügyet egyesületi lapunk hasábjain kellő módon megvilágítani.

Már több oldalról kérdezősködtek annak okairól, hogy miért nem emlékeztünk meg eddig még egy szóval sem a vasutasok fizetésrendezéséről, daczára annak, hogy majdnem az összes lapok meglehetősen széles mederben foglalkoztak ezzel az ügygyel, mely annyi lelki izgalmat, annyi nyugtalanságot okoz a vasutasok körében és melyről naponta vitatkoznak mindenütt, még talán sokaknak álmait is megbolygatja, ez a semmikép megszületni nem akaró *valami*, a miről — az igazat megvallva — eddig senki semmi biztosat nem tud.

És épen ez volt az oka annak, hogy mi mély hallgatásba burkolva várakozásteljesen, de meglehetősen bizalmatlansággal néztünk elébe a történéseknek, míg a nagy probléma első tünetei meg nem jelentek.

Most azonban, hogy a fizetésrendezésre szánt összeget a költségvetésbe beállították, még kevésbé vagyunk meggyőződve arról, hogy minden jogos igények kielégítése várható volna. Ezzel a mondattal azonban senkit sem akarunk vádolni. Mert akik kénytelenek voltak ily mostohán gondoskodni rólunk, azokat nyomós okok kényszeríthették arra, hogy *csak ennyit és nem többet* szánhattak a szegény vasutasoknak és meg vagyunk róla győződve, hogy csakis a szükség kényszere állott előttük, midőn szívük sugallatát nem bírván követni, csak azt adták nekünk, a mit tőlük más elsőbrendű szükségletek nem tudtak többé kicsikarni.

Elégedjünk meg ezzel. Utoljára is jobb a semminél. Ennek a kellő helyen való czélszerű felhasználása mindenesetre sok bajt enyhíthet, sok szükségletet kielégíthet, míg az általános pénzügyi viszonyok javulása többet fog megengedni.

A mint hallottuk, a vasutasok felsőbb-sége lelkiismeretes gondosságtól áthatva első sorban amugy is a kis fizetésű alkalmazottak helyzetét akarja javítani és ott akar segíteni, a hol az életviszonyokkal való küzdelem annyira felszívja az illetők élet- és akarateréjét, hogy a szolgálat teljesítése majdnem lehetlenné válik, míg a nagyobb fizetésű alkalmazottak fizetése aránylag elég kedvező arra, hogy egyidőre oly előnyökről lemondhatnak, melyek szerényebb javadalmazásu kartársaiknál jóformán életkérdést képeznek és melyekre ezeknek már most feltétlenül szükségük van.

Hogy milyen keretekben és milyen fokozatos lépésben és mikor fog a fizetésrendezés megejtetni, arról egyelőre csakis a vezetőség legelsőbbjeinek van biztos tudomása és minden

erre vonatkozó közlemények csak arra jók, hogy egyik másikban továbbra is ébren tartásák a reménykedést, melyet alighanem sok helyütt a legkeserűbb csalódás fog felváltani; mert az illetékes körök erre vonatkozólag sehol nem nyilatkoztak, habár czélszerűbb lett volna, már csak a szolgálat érdekében is, a kedélyeket a hónapokon át tartó izgatottságtól és nyugtalanságtól megszabadítani.

Ezért nem irtunk mindezeig erről a kérdésről és mert a jó bármikor jön, amugy is jókor ér bárkit; a csalódás keserősége pedig bármily későn jut a vasutasokhoz, akkor is elég korán éri nyomoruságban tengődő tagtársainkat.

Nem marad tehát más hátra, mint megbizni abban a felsőbbségben, mely már számtalanszor jelét adta épen a kis javadalmazásu alkalmazottak iránt táplált nemes jóindulatának és körültekintő gondosságának. **T. V.**

Az 1877/8-iki orosz-török háboru.

Szeptember hóban volt a huszonötödik évfordulója annak az igazságtalanul felidézett háborúnak, melyben bár győztek az oroszok a románoknak kellő időben való közbelépése folytán; de a hozzáfűzött anyagi előnyöket a többi hatalmak ellentállása miatt nem tudták maguknak megszerezni.

Strausz Adolf kiváló szakavatott írónak erre vonatkozó munkájából vettük ki az alábbi, kevésbé ismert részleteket, melyek élénk világot vetnek az oroszoknak ezen háboru előkészítésére véghezvitt nagy aknamunkájáról.

Az 1877/78-iki háborut, miként Oroszországnak az ozmánok ellen viselt valamennyi hadjáratát, az orosz diplomácia mesterségesen készítette elő. Bámulatos következetességgel és megdöbbentő aknamunkával. Ha beletekintünk fondorlataiba, világosan látjuk, hogy a szláv kereszténység felszabadítása soha nem volt egyéb az orosz politika szemében, mint ürügy a kitűzött cél: Konstantinápoly megszerzésének elérésére.

Az első lépést Nagy Péter czár tette a XVIII. század első tizedében, de Oroszország tulajdonképeni szerepe a Balkánon az 1774-iki kucsuk-kainardzsi békekötésnél kezdődik. Ekkor szerezte meg a jogot, hogy a Portánál felszólalhasson a Duna-fejedelemségek ügyeiben és protektorátust gyakorolhasson a törökországi ortodox keresztények egyházi ügyei fölött. Ez a békekötés a kiinduló pontja a keleti kérdésnek. Azóta öt háboruja volt Oroszországnak a törökökkel, s minden béke után egy-egy lépéssel közelebb jutott a Balkánhoz.

A legutolsó háboru előtt az orosz fondorlatok csaknem összes szálai Ignatiev konstantinápolyi nagykövet kezében futottak össze. 1870-től a hadüzenet elküldéséig bámulatos tevékenységet fejtett ki ez a diplomata, kit a »hazugságok apjának« kereszttel el az európai sajtó Működéséről ha nem is teljes, de fölöttébb jellemző képet nyújt az a füzet, mely közvetlen a háboru kitörése előtt, 1877-ben

jelent meg Konstantinápolyban, »Les responsabilités« czimmal. A bécsi török nagykövet, Khalil basa szerelte meg titkos uton és adatta ki, kormányának beleegyezésével. Negyvenkilenc ügyiratot tartalmazott, és pedig javarészt Ignatievnek Novikov, bécsi orosz nagykövethoz intézett s attól kapott leveleit és táviratait. Ezekből kiderül, hogy Oroszország mily perfid módon készítette elő a Balkán népek forrongását, először Hercegovinában, majd Szerbiában, végül Bulgáriában.

A külföldi hatalmak, különösen Ausztria-Magyarország, kétségkívül birtak tudomással Oroszországnak a török tartományokban kifejtett agitációjáról, de fölöslegesnek vélték azt meggátolni, miután a pétervári kabinet megnyugtató kijelentéseket tett, hogy a hatalmak hozzájárulása nélkül változás nem történik a Balkánon, s hogy Oroszország nem gondol területszerzésre. Gorcsakov külügyminiszter keresztülvitte azt a szeniális mesterfogást, hogy a törökországi keresztények érdekében való diplomáciai fellépést átengedte Ausztria-Magyarországnak. Mialatt Andrássy Gyula gróf elkészítette a törökországi reformokra vonatkozó híres jegyzékét, az orosz ügynökök és Nikita, montenegrói fejedelem nyílt lázadást szítottak Hercegovinában. 1875 áprilisában több ezer ember fegyvert ragadt, s véres küzdelmekbe bocsátkozott a török csapatokkal. A lázadás tovább terjedt Boszniában, s a fölkelők visszatartották az európai hatalmak konzuljainak amaz ajánlatát, hogy a török kormánybiztossal egyetemben tanácskozássra jöjjenek össze Mosztárban. Mindkét tartomány területén elkeseredett harc folyt egyrészt a fölkelők, másrészt a török csapatok és a mohamedán lakosság közt. Oroszország kezdesére a hatalmak visszatartották a Portát, hogy a fölkelőkkel szemben teljes katonai erejét alkalmazza. Így a hercegovinai lázadás átnyult az 1876-ik évbe is, s május havában a bolgárok elérkezettnek látták az időt, hogy szintén akcióba lépjenek. Május elsején Drenovoban kibontották a bolgár zászlót és rátámadtak a török hatóságokra. Sefket basa azonban borzasztó kegyetlenséggel elnyomta a fölkelést. Ekkor előtérbe lépett Szerbia és Montenegró.

A dráma eljutott a második felvonáshoz. Oroszország most már nem csinált titkot érzelmeiből. A czár engedelmével Csernajevo orosz tábornok vette át a szerb hadak fővezérletét, s orosz önkéntesek egész tömege sietett Szerbiába. Az orosz vezetőkörök azonban tisztában voltak, hogy Törökország legyőzi a fölkelőket és csak az alkalmat várták, hogy a kellő pillanatban Oroszország jelenjék meg a harcztéren. Abdul Kerim és Ozmán basa több véres ütközetben megverték a szerbeket, úgy hogy Milán októberben fegyverszünetet kötött, s a példát követte Nikita is, jóllehet a szerencse neki jobban kedvezett.

Még a fegyverszünet előtt, melyet orosz ultimátum erőszakolt ki a Portától, II. Sándor czár ajánlatot tett Bécsben, hogy Ausztria-Magyarország szállja meg Boszniát, Oroszország pedig Bulgáriát. Ajánlatát azonban akkor a bécsi udvar nem fogadta el, ehelyett Andrássy teljes erővel támogatta Anglia javaslatát, hogy a törökországi ügyek rendezése végett konferencia üljön össze Konstantinápolyban. Az orosz diplomácia kénytelen volt a javaslatot elfogadni, de II. Sándor czár a konferencia megnyitása előtt kijelenté a moszkvai községtanácshoz

(november 10-én) intézett beszédében, hogyha a Porta nem nyújt garanciát azok végrehajtására, miket tőle joggal meg lehet követelni, az esetben önállóan szándékozik eljárni. E harcias nyilatkozatnak nyomatékot adott hat hadtest mozgósításával, melyek főparancsnokául öcsését, Nikolajevics Miklós nagyherceget nevezte ki.

Ily auspicziumok közt nyílt meg december 23-án a konferencia Közben Abdul Hamid szultán, a zseniális Midhat basa tanácsára, alkotmányt adott birodalmának, s márczius 19-én összeült az első török parlament, melyben vegyest mohamedánok és keresztények foglaltak helyet.

Az orosz diplomáciának most már sietnie kellett a további akcióval, mert a művelt világ furesának kezdte találni, hogy épp az abszolút uralom alatt álló Oroszország követel reformokat az alkotmányos kormányzás terére lépett Törökországtól. Előállott tehát az ugynevezett garancia-követelésekkel, melyek közt legfontosabb volt az, hogy a keresztény tartományok kormányzóit a nagyhatalmak hozzájárulása nélkül a Porta nem nevezheti ki, s hogy a reformok végrehajtásának felügyeletére nemzetközi bizottság küldessék ki. Mindkét kívánság sértette a török állam szuverén jogait, ennél fogva visszautasította. Ám a nagyhatalmak hozzájárultak Oroszország javaslatához és Gorcsakov utnak indította Ignatievet, hogy az egyes kabineteiktől fölhatalmazást szerezzen Oroszország részére a további lépéseket illetőleg. Ennek az utnak az eredménye lett a londoni jegyzőkönyv, (márczius 31.) mely tanácsokat ad a Portának és lefegyverzésre szólítja föl. Miután az angol diplomácia titokban biztosította a szultánt rokonérzése felől, a Porta április 9-én megtagadta a londoni jegyzőkönyv elfogadását. Az orosz háboru-párt csak erre várt. Négy nap mulva nagy haditanácsot tartottak Szentpéterváron és az egész hadsereg mozgósítását elrendelték. A czár Kisenevbe utazott a csapatokhoz és április 24-én kibocsátotta a hadüzenetet Törökország ellen. Egy nappal előbb Nelidov nagykövet elhagyta Konstantinápolyt, az orosz alattvalók védelmét a német diplomáciára bízván.

Mielőtt áttérnénk a háboru esetelésére, meg kell emlékeznünk Románia szerepéről. A fejedelemség a török szerb-montenegrói háboru alatt, bár az érdekelt felek és különösen az orosz diplomácia részvételre szólították föl, szigorú semlegességet tanusított. 1876 őszén azonban, s mikor Károly fejedelem a Livádiában időző czár üdvözlésére elküldte Bratiano miniszterelnököt, Gorcsakov nyilatkozta, hogy Oroszország elhatározta a háboru a törökök ellen, s hogy az orosz hadsereg Románián fog átvonulni. Bratiano erre vonatkozólag írásbeli megegyezést javasolt, Gorcsakov azonban gögösen azt felelte, hogy az teljesen fölösleges Oroszországnak. A kiváló román államférfi ekkor a következő kijelentést tette: »Önök tehát a mi testünkön fognak átlépni s a történelemben meg lesz örökítve, hogy a törökországi keresztények fölszabadítását a romániai keresztények lemszárolásával kezdték meg.« E bátor nyilatkozat eredménye az volt, hogy a következő év tavaszán Oroszország az átvonulásra nézve szerződést kötött Romániával, kötelezván magát Románia politikai jogainak és integritásának megőrzésére és megvédelmezésére. A román hadsereg közreműködéséről ekkor szó sem volt, sőt még a háboru kitörése után,

május közepén is azt válaszolta Gorcsakov herceg a román kormánynak, hogy Oroszországnak nincs szüksége a román hadsereg közreműködésére.

Később meglátjuk, hogy a czár és környezete egyaránt mennyire tulbecsülte az orosz haderőt, másrészt mennyire csalódott a törökök gyöngeségében,

Az április 24-iki hadüzenetnél legördül a dráma második fölvonása. A színpadról félrevonulnak a diplomaták és helyüket elfoglalják a katonák. Oroszlánként küzdő névtelenek százezrei és legendás hősök, kik beírták nevüket a történelembe a Leonidások mellé.

A hadüzenet Oroszországban általános lelkesedést támasztott. Minden társadalmi osztály kívánta a háboru Törökország ellen; a nemesség épp úgy, mint a hadsereg, sőt a polgárság és a nép is együtt érzett a szláv testvérek fölszabadításának eszméjével. Nemzeti ügygyé vált a háboru, melyért örömezt aldozta a polgárság anyagi javait, a katona vérét és életét. A török hivatalos világ, tudatában volt a háboru bekövetkeztének, de keleti fatalizmussal nézett elébe. A szultán, két héttel a hadüzenet után, kibontotta a próféta zászlaját és fölvevén a »hit védője« czímet, szent háboru hirdetett a gyaurok ellen. Ám ez se használt sokat. Önkéntes harcos alig jelentkezett és adomány alig folyt valami a kincstárba. Csak a nép gyermekeiben lángolt föl a hajdani fanatizmus tüze. A következő epizód megvilágítja azt a kedvet, a melylyel az ozmánság az élet-halál harcz elé indult.

Néhány száz konstantinápolyi tanuló jelentkezett önkéntesnek, a hadügyminisztériumban. Az ősz Redif basa fogadta őket. Végignézett a csupasz arcu gyermekifjakon és csöndes, nyugodt hangon így szólott hozzájuk:

— Menjetek vissza fiaim az iskolába. Most nem küzdeni fogunk a hazáért, hanem — meghalni. Mi katonák, nem kerüljük el sorsunkat: meg fogunk halni valamennyien. Allah akarta így! De nektek életetek kell, hogy majd a romokon újra építhesse-tek. Menjetek és tanuljatok szorgalmasan!

1877 április 24-én éjjel lépték át az orosz csapatok a Pruth folyót és nyomultak be Romániába, melynek parlamentje három nappal előbb kimondotta a fejedelemség függetlenségét. A hivatalos szakítás Románia és Törökország között majus 8-án történt, a mikor a Porta a konstantinápolyi román ügynöknek elküldte az utlevelét. Az orosz hadügyminisztérium hat hadtestet és nyolcz lovas-hadosztályt mozgósított, melyek főparancsnokául a czár saját testvérét, Miklós nagyherceget nevezte ki. Az első intézkedés az volt, hogy Barbosi mellett a Szereth folyón átvezető vasuti híd a Szkobelov tábornok parancsnoksága alatt álló kozákhadosztály megszállotta. Az orosz hadvezetőség ismét négy oszlopban vonultatta a csapatokat a Duna felé, elhatározván, hogy az átkelést két helyen fogja végrehajtani.

A törököknek körülbelül 100.000 főnyi katonasága állott a Duna mentén Abdul Kerim főparancsnoksága alatt, azonkívül két pánczélos hajója 74 ágyuval tartotta megszállva a Dunát a Szulinától Viddinig. De tétlenül nézték az oroszok fölvonulását. Növelte a bajt az a körülmény, hogy Montenegró, Szerbia és Görögország ellen is nagyszámu csapatokat kellett összevonni, azonkívül körülbelül 100.000 embert meneszteni Kis-Ázsiába, az örményországi határokhoz, hol az oroszok Lorisz Melikov tábornok

parancsnoksága alatt 120,000 katonával ugyancsak április 24-én átlépték a határt.

Abdul Kerim a 110 mérföld hosszú dunai vonal megvédésére már kezdettől fogva elégtelennek tartotta a rendelkezésére álló haderőt és erősítésért zaklatta a Portát. Mialatt erre várt, az oroszok levonultak a Dunához.

A török flotta ezután megkísérelte az oroszok dunamenti erősítéseit, különösen Brailánál, szétrombolni, de az oroszok május 11-én a Luft-i-Dzselil pánczélost, majd 26-án a Hefz-i-Rahman monitort elsüllyesztették és torpedók lerakásával a többi hajó számára lehetetlenné tették a szabad közlekedést. A Widdinben parancsnokló Ozmán basa, a háboru későbbi hőse, ki 60.000 emberrel rendelkezett, át akart menni a Duna balpartjára, de Abdul Kerim és a haditanács ettől eltiltotta. Junius első napjaiban valamennyi mozgósított hadtest lent volt a Dunánál és Zimmermann tábornok 22-én Braila mellett részint bárkákon és tutajon, részint gőzhajókon átkelt a tulsó partra. Sokkal nehezebbnek mutatkozott a Duna középső részén való átkelés. Több sikertelen kísérlet után végre Zimnica mellett sikerült föllátni a hajóhidat és 27-én megkezdték az átkelést. A török partórség rövid küzdelem után visszavonult, s az oroszok minden nagyobb áldozat nélkül elfoglalták Szisztovót, majd Tirnovót, II. Sándor csár, ki junius 6-án érkezett Romániába, a zimnicai átkelést követő harmadik napon átment a bolgár földre, bevonult Szisztovóba és proklamációt intézett a bolgárokhoz, tudatván velük, hogy nemzetiségük szent jogait akarja hadserege által biztosítani.

Miklós nagyherceg a bolgár földön álló hadsereget három részre osztotta. Az egyik a trónörökös parancsnoksága alatt, a jautrai vonalra küldetett; a másikat Krüdener tábornok Nikopolisz ellen vezette; a harmadik egyelőre Szisztovo környékén maradt, mint az egész sereg centruma, azzal az utasítással, hogy előcsapatokat menesztzen a Balkán felé. A törökök Widdin, Razgrad, Nikopolisz és Ruszcsuk, továbbá Szilisztria és Sumla mellett vonták össze az egyes haderőket, ellenben Tirnovónak és a Balkán északi lejtőjének megvédelmezéséről nem gondoskodtak kellőleg, Gurko tábornok július 7-én jelentéktelen küzdelem után elfoglalta Tirnovót, a bolgár csárok egykori székhelyét, s ekkép urává lett amaz utvonálnak, a mely a tuloldali Tundzsavölgybe vezet, s a melyhez, tartozik a nagyfontosságú Sipkaszoros is. Ez az újabb, gyors és könnyű győzelem megérlette Gurkóban a tervet, hogy Hainkoinál átmegy a Balkánon és a Sipkaszorost hátulról, Kazanlik felől fogja megtámadni. Július 12-én megszállotta a hainkoi szorost, hol mindössze 300 török tanyázott és néhány apróbb ütközet után 17-én bevonult Kazanlikba. Másnap már támadást intézett a Sipkaszoros ellen, hol Mehemed basa parancsnokolt: egyidejűleg a tulsó oldalról Derosinszki tábornok kezdte meg az ostromot. A törökök az első támadást visszaverték, de másnak ágyuk visszahagyásával mellékutakon elmenekültek, átengedvén ezt a rendkívül nagy fontosságú pozíciót az oroszoknak. Gurkó sietett a szorost megviharhatlan erősítményekkel ellátni, azonkívül hadi és élelmiszerral bőven fölszerelni.

(Folyt. köv.)

Közlemények kertmivelés és mezőgazdaságról.

Mühle Vilmostól Temesvárott.

Amerikai tengeri fajok.

Burpée és társa északamerikai nagy kerti és mezőgazdasági magcég, Fordhooki és egyéb telepeiken több éven át csakis a kert és mezőgazdasági magvak javítására fektettek súlyt és kísérleti nagytenyésztéseiket több ezer hektárra bővítették. Az utóbbi években áttértek a tengeri fajokra is, igen kitűnő fajokat hoztak forgalomba, melyekből nálam 2 faj a mult évben kitűnően termett és az idén is további vetési kísérletet teszek más tengeri fajokkal.

Burpée-féle új tengeri fajok: Kosmopolit és Sheffielddel még további kísérleteket tesznek, mielőtt végleges ítéletet mondanának ki felettük. A »Kosmopolit« kétségen kívül a legnagyobb és legjobb korai cukortengeri, mely 5—6 lábnyi magas száron nő, 20 egész 24 $\frac{1}{16}$ hüvelyk hosszú és tizsoros csövekkel bír, melyek alulról egész a hegyéig majdnem egyenlő vastagok. A szemeknek nagy cukortartalmuk és igen finom izük van. Különösen kiemelendők a csodálatraméltó csövek korai fejlődése és használhatósága, melyek e fajt nemsokára a legmegkívántóbbá és általánosan kedvelté fogják tenni. Más kísérletezőknél is igen zsenge, sok ideig jó állapotban eltartható tengerinek mutatkozott.

A Sheffield tengeri, melyet már egy évvel ezelőtt kísérletem meg, szintén a legjobbnak mutatkozott. Ez az új faj karós növést és nagy ellenállást egyesít magában; rendkívül finom cukorédes, 10—12 soros, majdnem átlátszószemű 15 $\frac{1}{16}$ hüvelyk hosszú csöveket hoz; a szemek a rendes időben majdnem omlósak és a legjobb korai fajnak tekintetik. Gazdálkodóknak különösen ajánlható az óriás Mammuthdinnnyetök, mely a legjobb és legtáplálóbb takarmánnyetök. Ezen óriási tök sárga és szürke héjú és rendkívüli nagysága és súlya miatt nem teremhet annyi gyümölcsöt mint a közönséges takarmánnyetök, de súlya és tápértéke kétszer annyi mint a mi régi tökfajainké, jobb husuak és valamennyi állat szivesebben eszi, a fejős tehéneknek adva, azok sokkal zsirosabb és jobb tejet adnak.

Ajánlható új boggyógyümölcsök.

Az utolsó években igen sok új növényeket és gyümölcsfajokat kaptunk Kelet-Ázsiából, nevezetesen Japánból, melyek mind ajánlhatók és a kertjeinkbe való állandó kiültetést megérdemlik; éghajlatunknak mind megfelelnek és teljesen télállóak.

1. Szamóczamálna. Alacsony, nagyon kiterjeszkedő cserje, mely télen át elhal, de gyökere életben marad és a következő évben annál erősebben hajt, tehát évelőhöz hasonlít. Az egy éves hajtásokon nagy mennyiségű igen szép, tekintélyes nagyságu narancskárpimpirós boggyók fejlődnek; ezek inyünek nem felelnek meg ugyan, de a gyümölcsök minden asztal díszére válnak és megérdemlik a tenyésztést, annál is inkább, mert áruk mindenhol igen alacsony.

2. Loganbogyó vagy szederhálna. Egészen új boggyó a szederhálnak és málnak között, kitarító erős hajtásokkal; gyümölcse oly nagy mint a szeder, vörös színű, íze igen kellemes, fűszeres, zamatos

és magnélküli; június—július hónapokban érik. E növény növése félig függő, ágain rendkívül sok gyümölcs terem.

3. A tiszta fehér szeder »Jéghegy« különösen szép és értékes bogyfaj minden kert számára. Az erőteljes növése cserje rendkívül hajt és dusan terem nagy, átlátszó fehér gyümölcsöket, melyek kellemes édes ízűek, igen apró magvak és emellett igen egészséges gyümölcsnek, mint minden amerikai feketebogyóju szeder, kiváltképen a Kittatini, Mammoth és Missouri Mammoth, melyeket minden kerttulajdonosnak ajánlhatok

4. Az új málnafajok. Különösen a Superlativ, a Feldbrunni folytontermő, Shaffer-féle colossal és Marlboroughi igen kitűnő fajok, nagy, illatos gyümölcsökkel, dusan termők és minden tekintetben ajánlhatók; minden kertben, hol málnát kedvelnek, helyet érdemel.

5. Az új japáni citromcserje. A mi kertjeinkben a télálló citrom inkább bokrot, mint fát képez, igen sűrűen nő, nagyon tüskés és levelei igen szépek, sötétzöldek, fénylők és háromlevelűek. Virágai fehérek és illatosak, gyümölcse apró, narancssárga színű; mint csodafaj minden kertbe ajánlható. Ezen citromfajt néhány évvel ezelőtt nagy magasztalással mint citromfát hoztuk a kereskedelembe, a mi ugyan soha sem lesz, hanem csak cserje, mely igen sűrű lesz és minden kert díszére válik. Fialat éveiben ajánlatos télen át szalmába kötni, mint minden exotikus faneműeket, de ha több éven át állandó helyén erősen meggyökerezett és az éghajlatot megszokja, az erős telet is kiállja.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Ókori babonák. A British-Muzeumban egy papyrus-tekercset őriznek, amely tanulságos bepíllantást enged a görög-római-egyptomi világ szellemi életébe. A magikus művészetek gyűjteményes munkája ez, amelynek minden képzelhető esetre és óhajásra megvan a maga megfelelő szere. Így például, aki lehetetlenné akarta tenni, hogy a szakács tüzet gyújtson, örökzöld gyökerét rejté el a tüzhelyen; hogy a vén asszony ne fecseghessen annyit, apróra vágott fenyődarabkákat kellett a levesébe tenni; az ugrándozó rossz szellemek a dél eme klasszikus rovarai ellen hatásos szer volt a tenger vizében megfőzött oleander-level. A legérdeesebbek azonban azok a receptek, amelyeknek a boldogtalan szerelmesek baját kellett enyhíteniök. Ezekben ugyancsak nagy a választék. Az erre vonatkozó varázsszerek egyike ez volt: egy tengeri kagylóra ráfősteni a typhon nevű állatot, aztán bedobni egy melegfürdő kályhájába ezekkel a szavakkal:

— Hozd el nekem Soundsot, Soundso leányát a mai nap ez órájában, szívében és lelkében szerelmi lánggal. Rögtön, rögtön! Gyorsan, gyorsan!

Egy másik, különösen hatásosnak tartott szer az volt, hogy a szerelmes egy bádoglappra fölírta: — Rendeljétek el, hogy Soundso szeressen engem!

A lemezt azután a tengerbe kellett vetni. Az eszköz, amelylyel ezt a fölirást a lemezre kellett vésni, egy zátonyra került hajó rézszöge volt. Egy

harmadik szer értelmében ezt kellene írni egy bádoglappra:

— Idézlek téged, a nagy Obakchiosnál!

Ezt aztán egy töviskerítésre kellett tüzni. Aki ezekkel a szerekkel nem elégedett meg, még hatásosabb szerek is állottak rendelkezésére, hogy szerelmét magához lánczolja. Így elrendelhetette valamelyik álmatlan éjszakán, miközben egy tengerparti kagylóra föl is írta a kívánságát:

— Maradjon álomtalán Soundso, Soundso leánya ez éjszakán!

Megjelenhetett továbbá kedvese álmában is. Ez esetben több ízben így kellett szólania a maga házi lámpájához:

— Lásdon engem Soundso, ki Soundsotól született, az álmában. Rögtön, rögtön! Gyorsan, gyorsan! Az álmokkal egyébként más volt a helyzet. A babona főforrásai az álomjenségek voltak az ókorban. Már a legrégebb időkben valóságos művészetté fejlődött az álomfejtés és az ásatásoknál földszinre került leletek bizonyítják, hogy ezek főleg Egyiptomban voltak nagy mértében elterjedve.

Vasuti kocsik hűtése. Külföldi közlekedésügyi körök komolyan foglalkoznak azzal a tervvel, hogy a vasuti kocsikat nyáron hűteni fogják. Egy német szaklap szerint a jelenlegi gőzfűtési berendezés csekély átalakításával előnyösen vihető keresztül a vasuti személyszállító kocsik nyáron való hűtésének kérdése. A lehűtött levegő a meglévő gázcsöveken áthaladva hűtené le a kocsikat. A hideg levegő előállítására egy kis 1.5 ló erős ammoniak-gép szolgálna és a hőfok szabályozása a kocsikban levő emelőkarokkal történék.

Holt szívek fölélesztése. Orosz és lengyel lapok jelentése szerint egy Kulebko dr. nevű orosz tudós rendkívül érdekes kísérletet mutatott be még februárban a pétervári biológiai egyesületben. Bebizonyította, hogy egy tengeri nyulnak kivágott szívet különös folyadékkal ismét képes fölélesztetni úgy, hogy a testtől elválasztott szív tovább végzi rendes működését. Kiderült, hogy a tengeri nyul kivágott szívet négy-öt nap múlva is föl lehet élesztetni, sőt egy alkalommal 129 óra múlva is eredménynyel járt a kísérlet. Most további kísérleteinek eredményéről számolt be. Természetes halállal kimult állatok szívével tett hasonló kísérletet. Így egy elhullott tengeri nyulnak este kivágta szívet és másnap fölélesztette. Miután két napig a jégen tartotta, újra dobogásra készítette a szívet, sőt még ötödnapp is gyöngé mozgás volt tapasztalható benne. E kísérletek alapján arra az eredményre jutott, hogy a szív sokkal tovább megtartja életképességét, mint az organizmus többi része, vagyis később oszlik föl. Azután emberi szível tett kísérletet. E kísérletei némi nehézségbe ütköztek, mert, a törvény értelmében csak bizonyos idő múlva szabad a halottat fölboncolni. Augusztusban több gyermek szívet kapta meg, de kísérletének kezdetben nem volt eredménye, de utóbb mégis sikerült egy holt gyermek szívet fölélesztetni. A szív csaknem egy óráig dobogott egész normálisan. Kulebko dr. megállapította, hogy az emberi szív fölélesztése sokkal tovább tart, mint valamely állat szívéé. A legnehezebb olyan halott ember szívet fölélesztetni, a ki nagyfokú lázban vagy hosszas agónia után hunyt el. Az orvosi gyűlésen, a hol Kulebko dr. kísérleteiről beszámolt, fölvetették azt a kérdést, hogy mennyiben lehetne ezt a fölfedezést az orvosi tudományban fölhasználni

Kulebko szerint fölfedezésének praktikus haszna nem igen lesz. Csak azt lehet belőle következtetni, hogy vízbefult vagy egyébként megfult emberek fölélesztésénél nem szabad rögtön fölhagyni minden reménnyel, hanem a mentő-akciót esetleg órákon át kell folytatni.

Ir bölcsesség. A londoni ember nagyon megsértődik, ha azt mondják neki, hogy olyan elmés, mint a skót, vagy olyan okos, mint az irországi ember. Mert skót testvérét lassu eszűnek, az ir embert pedig ostobának tartja az angol. Az angol lapok ki nem fogynak az adomákból, a melyek mind a szegény irországi ember ostobaságát csufolják. Az ir bölcsességét figurázza ki ez a porció friss sütetü elmesség is, a mit most talál föl az olvasóinak egy londoni ujság. Kérdi az ir embert a lócsiszár: Nem ijedős-e a lova? — Dehogyan ijedős uram, feleli a jó ember, hisz esztendők óta egész egyedül hál a sötét istállóban! — Kályhát megvásárolni az ir ember. A kereskedő nagyban dicséri a portékáját:

— Ilyen kitűnő kályhát sehol a világon nem kap másutt. Félannyi szén kell belé, mint más kályhába és mégis ugyanannyi meleged ad.

— No ez csakugyan nagyszerű, mondja Irország bölcs fia. Ha így áll a dolog, veszek mindjárt két kályhát, akkor egy szikra szén se kell.

Tom nagyban csóválgatja a fejét. A szomszédja megkérdi, mi történt.

— Olyan furcsa dolog se esett még meg velem világéletemben, mint az imént; feleli Tom. Megyek az utcán, hát egyszer csak megpillantom az utca tulsó felén Pad barátomat. Én legalább annak néztem. Ő meg engem magának nézett. Egymáshoz sietünk, akkor veszük észre, hogy — tévedtünk mind a ketten. Más volt — mind a kettő.

— Hallod-e Paddy, mondja egy ir ember a komájának, ha egy milliót találnál az utcán, visszaadnád-e a gazdájának, vagy zsebrevágnád szó nélkül?

Paddy sokáig gondolkodik, míg végre megadja a választ.

— Attól függ, hogy ki vesztette el. Ha Rothschild vesztette el, akkor bizony nyugodtan megtartom, de ha valami szegény ördögé volt, lsten látja lelkeket, annak visszaadom.

A vadász lelő egy sast. A mint a magasságból leesik a hatalmas madár, egész összetöri a testét. A vadász ir származásu szolgálja fölszedi a zsákmányt és így szól:

— Kár volt a golyóéit, puskaorért uram. Ezt a madarat maga a zuhanás is megölte volna.

A hála. Párisban történt az eset. Egy ur sétálgatott a Szajna partján öt esztendősi fiacskájával. Az ur a táj szépségein merengett, a kis fiu pedig kavicsot hajigált a vízbe. Egyszer aztán megcsuszott a gyerek és belezuhant a folyóba. Az apa kövé dermedt a rémülettől és biztos, hogy a kisfiu a Szajnába vész, ha egy, a közelben horgászó ur észre nem veszi a szerencsétlenséget, habozás nélkül a vízbe nem veti magát és a már fuldokló fiucsukát szerencsésen ki nem menti. Az apa melegen szorongatja a nemes és bátor életmentő kezét:

— Uram, ezt soha, de soha nem fogom önnek meghálálhatni. De . . .

— Óh, kérem, szót se érdemel. Kötelességem vol; az én helyemben bizonyára ön is éppen így cselekedett volna.

Az apa bólint a fejével.

— Ebben igazsága van. De — nézze uram. Ön már úgy is merő víz. Tegye meg azt a kis sziveséget, ugorják vissza még egyszer a Szajnába és mentse ki — a kis fiam sapkáját is. Még egészen új.

A nehéz föladat. Egy amerikai tanító a mi nap a következő levelet kapta egy tanítványa édesapjától: »Nagyon megkérném tanító urat, ne adjon a fiamnak a jövőben olyan nehéz házi föladatokat, mint a minöket idáig adott. Tegnapelőtt is ime ezt a házi föladatot kapta a szegény gyerek: ha négy akó sörből harminczkét üveggel telik, hány üveggel telik kilencz akó sörből? Fél éjszaka kinlódttunk a kiszámításával valamennyien, de hát ki az ördög tudja ezt fejből kieszelni? A fiam sirt, kétségbe volt esve, kijelentette, hogy a kész föladat nélkül az ön szeme elé kerülni nem mer: tehát, mi volt mit tenni, vettem kilencz akó sört és palaczkokba öntöttem. Akkor aztán megolvastam, hány palaczkkal volt; így oldottuk meg a föladatot. Lehet azonban, hogy így se tökéletesen, mert egy csomó sör bizony a töltögetésben kiömlött, annyi pénzem meg, hogy újra csináljam az egészet, nincs. Így is elég sokba került. Ezért kérem hát nagyon tanár urat, hogy ha jövőre megint hasonló föladatot adna a fiamnak, legalább azt tegye meg, hogy ne sör legyen benne, hanem víz«. No, ennyit bizonyosan megtett a derék apának a tanító ur.

Borzuhatag. Newyorkban nemrég zárták be a kaliforniai termékek kiállítását. A kiállítás sok látnivalója között legtöbb nézője volt a borzuhatagnak. Harminczkét láb magasságról, mesterséges üvegszikkakon át szünet nélkül percenkint körülbelül huszezer liter vörösbor zuhogott alá. Ez a tömérdek bor alul mesterséges tóba folyt, a honnan a boresés mögé állított szivattyu vitte föl megint a gyűjtőkádba. A borzuhatag éjjel-nappal oly erővel ömlött alá, hogy malmot hajthatott volna. A zuhatag felső esésének a magassága husz láb volt s egy hatalmas sugárban hullott alá a kádba, a melyben percenkint kétezeröt száz tonnával szaporították, hogy innen számtalan apró zuhatagra oszolva, mesterségesen s ügyesen csoportosított szikkakon át omoljon a tóba. A zuhatag nagyszerűségét ezenkívül különféle módon emelték. A hatalmas kristály-szikkákat, a melyeken a bor ereje megtörött, mohával és tömérdek vízi növényvel borították el s a zuhatagot mindenféle kaliforniai virággal diszítették körül. A diszítést minden harmadnap megújították s erre a célra épített vasuti kocsik hozták a virágot a Csendes-Oceán partjáról. Este különösen szép volt a zuhatag, mert ilyenkor ezer meg ezer színes villamos lámpa világította meg a nem mindennapi látnivalót. A zuhatag fölött a villamos lámpák sokasága hatalmas iven sugározta Kalifornia nevét. A látogatók azonban nemcsak a látványban gyönyörködhetek. A tartó mellett csinos lugas volt, benne apró asztalok és ezek körül padok. Minden asztal fölött elmés módon alkalmazott eső, a melynek csak egyet kellett a csapján fordítani, hogy belőle bőven ömöljön a zuhatag bora.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A varázsgyűrű.

(Regény.)

— Sz. E. után T. V. —

(Folyt.)

— Megbotlottam, elbuktam. Gondolkozzál mindezek felett, azután gondold meg azt is, hogy Isten tudja, mi módon jutottál titkomnak birtokába, ezek után pedig meg kell nekem bocsájtanod.

— Én neked soha meg nem bocsájthatok — feleltem. — Te a legborzasztóbb bünt követted el ellenem. Soha többé nem fogok bizni emberi lényben. Ha bármit követél volna el, ha gyilkos volnál és hozzám fordultál volna, eszembe jutott volna barátságunk és segitettem volna rajtad, bármennyire fájlaltam volna sülyedésedet. Most azonban csak azt az egyet teszem meg érted, hogy megmentlek a gályarabságtól.

— Megteszed! — kiáltott fel Ferres derült arccal — te igazán nagylelkű vagy!

— De csak egy feltétel alatt, hogy azonnal elhagyod Angliát. Ezer fontot adok kezébe, hogy másutt becsületesen megélhess. A hamis váltót beváltom Mosstól, hogy felhasználhassam ellened, ha eszedbe jutna ide visszatérni.

Ferres arca elborult beszédem alatt.

— Ez tehát a te nagylelkűséged? — kezdé — hisz még a legszigorubb törvény is könyörületesebb náladnál!

— Akkor bizd magad a bíróságra, nekem mindegy — feleltem ridegen.

— Légy könyörületes, Ferencz! Engedd meg, hogy itt maradhassak. Elöttem szép jövő áll, állást és vagyont szerezhetek magamnak. Levezeklem a multat és meg fogok javulni. Légy irgalmas!

— Irgalmas? — ismétlém keserűen. — Hát nem vagyok az? Vajjon megtennéd e a tizedrészét annak, amit én most veled, ha felebarátod ily körülmények között kezeid közé kerülne?! El kell utaznod, ez az utolsó szavam!

— Add hát ide azt az ezer fontot akkor — felelte mogorván Ferres.

Megirtam az utalványt, melyet Ferres szótlánul zsebre tett.

— Holnap tehát el kell utaznom?

— Igen.

— Jó. A világ talán azt mondaná, hogy nagylelkű voltál, talán igaza is volna; de én annyit mondhatok neked, hogy nem cselekedtél bölcsen. Rabszolgáddá tehetted volna engemet, te azonban azt választottad, hogy ellenséged legyek. Azt fogod tán mondani, hogy ez még nagyobb hálátlanság tőlem. Beismerem. De azt elhiheted, hogy nagyon csekély kárpótlás a te pénzéd azért, amit el kell vesztenem. A történet után soha többé nem kellene találkozunk ebben az életben, én azonban sejtem, hogy találkozni fogunk, de a viszontlátás borzasztó lesz. Minden embernek van megsebezhető helye, neked is, és én azt meg fogom találni. Viselkedésed és cselekedeteid olyan titokzatosságba vannak burkolva, hogy az lesz a te romlásod okozója. Látom, hogy érzed az igazat, már most is elhalványulsz szavamra. Légy meggyőződve, hogy előbb-utóbb meg fogom tudni titkodat, bárhol legyek. Légy tehát

óvatos és vigyázz magadra, mert ha egyszer nyomába jutok, akkor reszkess, mert én sem leszek irgalmas hozzád! Isten veled!

IV.

Minden további szó vagy válasz nélkül hagytam el Ferrest. Bármily erősnek éreztem magamat néhány pillanattal előbb, szavai mégis különös nyugtalanságot, szinte félelmet keltettek bennem és oly benyomással távoztam tőle, mintha én lennék a sértő és ő a sértett. Nemsokára azonban visszanyertem kedélyem egyensúlyát, mert hisz semmi rosszal nem vádolhatott lelkiismeretem. Igazságos voltam és nagylelkű. A csalódásért némi vigasztalást nyújtott hatalmam tudata. Különben is az én sorsom is csak olyan, mint a többi emberé, csak-hogy nem áll mindenkinek módjában az igazat leleplezni.

Ilyen tünődések között érkeztem lakásomra. Inasom a szokott alázatossággal üdvözölt. Nincs okom panaszra, mert kifogástalanul végzi dolgait; de mégis feltettem magamban, hogy meg fogom figyelni.

— Parancsol valamit méltóságod? Két levél érkezett, egyiket közvetlen távozása után hozta a méltóságos grófné szolgája.

Kibontottam, meghívó volt benne lady Desmond báljára.

Magamra maradván elgondolkoztam a nap eseményei felett. Felvettem a meghívót és szórakozottan átfutottam. Kimondhatlan vágy fogott el Caroline után. Különben miért ne láthatnám, gondoltam magamban. E meghívó nélkül is beléphetek bárhová. Még csak át sem kell öltözködnöm. El is megyek így, ahogy vagyok, engemet úgy sem fog látni senki.

Fél órával később már a kapu előtt állottam. Megfordítottam gyűrűmet és beléptem. A lépcsőházban óriási tolongás volt és én felveve végültem a tömegbe; mert ha láthatatlan voltam is, de nem érinthetetlen. Óvatosan felosontam a terembe, hol egy szögletből néztem a hullámozó emberáradatot. Különböfélé jelentéktelen társalgást hallottam. Egyik mulattatott, a másik bosszantott. Egyszerre nevemet említette valaki.

— Neville Ferenczet jól ismerem, — mondá Mrs. Travers — kedves emberem, tehát ne beszéljen előttem semmi rosszat róla, Sir John.

— Szerencsés ember, — jegyzé meg Sir John — én nem ismerem őt, de ma este hallottam róla valamit az ebédnél. Állítólag kissé faragatlan, nemde?

— Ha azt akarja mondani, hogy nem oly biztos fellépésű mint ön, akkor talán igaza van; de mondtam már, hogy pártfogásomba veszem.

— Akkor bizonyosan ki is fogja csiszolni.

— Meglehet.

— Egy újabb áldozat! Miért bánik oly kegyetlenül a fiatalsággal?!

A pár távozott és én mosolyogva gondoltam arra, hogy Mrs. Travers mégis talán nagy fába vágta fejszójét, mert az áldozattal nem fog oly könnyen elbánhatni. Ezután bementem a bálterembe és Carolinát kerestem. Épen egy külföldi fiatal em-

berrel tánczolt. Mialatt őt bámultam, a grófné elhaladt mellettem Digbyvel, egy a terem végén nyíló üvegházba mentek. Carolinát is oda vezette tánczosa. A két férfi beszédbe ereszkedett és mire az új táncz kezdődött, el is távoztak együtt és az üvegházban St. Ives grófné és leánya maradtak egyedül.

— Még nem volt alkalmam veled beszélni, Caroline, — kezdte az anya — mióta Neville Ferencz távozott tőlünk. Csodálkozom, hogy ide nem jött. Tulajdonképen mit is akart tőled?!

— Már nem is emlékszem, — felelte a leány — nem volt időnk sokat beszélni.

— Akkor hát mit szándékozol tenni, mire határozta el magadat?

— Mire?

— Ideje, hogy még ebben az évadban végezzünk. Sir Digby nem várhat válaszodra örökké, elég régen eseng utánad; te pedig olyan hideg vagy hozzá, mint a márvány. Már mindenki beszéli, hogy menyasszonya vagy, de te eddig hallani sem akartál róla. Azt tudom, hogy atyádnak vágya Neville Ferenczcel való házasságod és már magam is bele nyugodtam volna, bár megvallom, hogy fényesebb pártit kívántam számodra. De ez a huza-vona bosszantani kezd, Neville nem nyilatkozik, te pedig hallgatsz. Most már vége szakadt türelmemnek, tudni akarom, hogy szeretitek-e egymást vagy nem?

— Nem gondolja, édes anyám, hogy ez a beszéd nagyon lealázó reám nézve?

— Én nem értelek téged. Nem értem egész magaviseletedet.

— De én értem, hogy mit kívánnak tőlem. Minden szavából kiveszem, hogy okvetlen és minden áron férjhez kell mennem olyanhoz, aki gazdag és előkelő, hogy szeretem-e vagy nem. az nem határoz. Azt is tudom, hogy atyám Neville Ferenczet óhajtja. Bevallom, hogy hozzá mentem volna, de ő nézetem szerint sokkal okosabb, hogvsem társadalmi felfogások által korlátozza választását és érdekből vásároljon magának feleséget. Részemről nem adok neki több alkalmat a közeledésre. Azt senki sem kívánhatja tőlem, hogy bizonyos határon túl megalázzam magamat. Ezt még szüleim kedvéért sem tehetem. Ha azt gondolja anyám, hogy Sir Digby megfelelő férj számomra, intézzék el vele a dolgot, de engemet ne zaklasson többé ebben az ügyben. Én udvarias és szíves leszek hozzá, de reám nézve úgy ő, mint bármely más férfi egészen közönyös.

— Én teljesen megfelelő férjnek találom Digbyt — felelte a grófné. — Azt megengedem, hogy kosorósb, mint amilyennek óhajtánám, de az nem képezhet akadályt, miután állása biztos, rangja előkelő és mellette még dugazdag ember. Én az ifju Nevillet is szeretem, de hát ő még csak most kezd szerepelni a világban, jövője bizonytalan és senki sem tudhatja, mivé fejlődhetik ez a különös nevelésű, rajongó fiatal ember.

— Édes anyám, kiméljen meg engemet ezektől az észrevételektől. Azt már kijelentettem, hogy nekem észkeletesen mindegy, ki lesz a férjem, de ne zaklasson tovább. Nevillet sem becsülöm többre mint Digbyt, sőt talán még kevesebb okom van hozzá vonzódni. Rendelkezzenek velem és én alávetem magamat kívánságuknak.

E pillanatban egy fiatal ember közeledett a két hölgyhöz.

— A mi tánczunk következik talán, Sir John,

— kérde tőle Carolina és felemelkedett helyéről — akkor menjünk.

Fájó szívvel néztem utánuk, úgy éreztem, mintha kiszakadt volna valami lelkemből és szerettem volna eltűnni, megsemmisülni, hogy ne lássak, ne érezzek többé semmit.

Nem akarom tovább Carolinet megfigyelni. Eleget hallottam, mindent megtudtam, amit csak tudni lehetett, hogy reményem utolsó szikrája is elhamvadjon fájós szívemben. Van-e még igaz és hű ember a világon, ha ebben a leányban is csalódnom kellett!? Mindenre képes lettem volna érette, azon a ponton valék, hogy kaczerkodásainak áldozatul essem. Most azonban már tisztán látok, megismertem rideg, szivtelen lelkületét.

Órák óta ülök íróasztalom mellett, hogy hiven beszámoljak naplómnak ezen reám nézve végzetes eseményekről. Tehát minden ámitás ezen a világon. A barátság, a szerelem nem egyéb hitvány képmutatásnál vagy árucikkknél. Eddig tehát kizsákmányoltak mások, visszaéltek bizalmammal, kikaczagták erőnyeimet. No de ezentul más ember leszek, nem fogok hinni, remélni semmit és senkinek.

(Folyt. köv.)

Egy párbajozó szomorú vége.

Az bizonyos, hogy Franciaországban s ott is Párisban vivnak lgtöbb párbajt. Minden héten van egy tuczat vagy kettő, részint olyan, melyről az egész világ tud, részint olyan, melylyel a nagy közönség nem foglalkozik.

Hérolld, a nemrég elhunyt egykori szajnai préfekt, bosszankodva a sok, legtöbb esetben indokolatlan párbaj miatt, annak idején indítványt tett a francia szenátusban a párbajdüh korlátozása végett. S ime, a szenátus részben az igazságügy-miniszter érvelése alapján, elvetette az indítványt, oly indokolással, hogy a párbaj barbár szokás ugyan, mely nem felel meg a mai civilizációnak, de sokkal mélyebben gyökerezik már az emberi szokásokban és társadalmi nézetekben, sem hogy egyszerűen büntetnek lehetne deklarálni; s aztán a katonai törvények minden nemzetnél még »kötelezőnek« is mondják bizonyos esetekben a párbajt, már pedig mai világban minden embernek katonának is kell lennie.

Egvébként, ha a Hérolld-féle javaslatot elfogadták volna is, bizonyosak lehetünk, hogy a párbajok száma épen nem csökkent volna; amint nem csökkent ott, hol e rossz szokás ellen már alkottak törvényeket.

S e bevezetés után álljon itt egy érdekes párbajtörténet, melyben egy aféle krakéler-párbajhős megkapja érdemlett büntetését.

Néhány év előtt élt Párisban egy amerikai nő, mrs. Rae, szép leányával, Alice-szal. Egy Max Oszkár nevű fiatal amerikai, ki a hölgyekkel rokonságban állott, gyakran jelent meg velük színházakban és közhelyeken.

Rue des Trois Etoiles egy kávéházában a fiatal amerikai megismerkedett egy Malladine Elek nevű francziával, aki mint kapitány szolgált Bazaine hadseregében. Mikor már ismeretségük bensőbb lett, a franczia megkérte amerikai barátját, hogy mutassa be Rae asszonynak és leányának, amit Max szívesen

meg is tett. Malladine látogatásait megújította s azok végre oly gyakoriakká váltak, hogy kétséges sem lehetett többé, mikép a szép Alice meghódította szívét, noha formászerű nyilatkozatot még nem is tett. Alice anyja, még javakorabeli hölgy, kinek férje Vicksburg előtt esett el, nem vette rossz néven Malladine látogatásait, mert hamar észrevette, hogy leánya szereti őt.

Egy este anya és leánya a nagy operába mentek s Malladine, kinek zártszékje volt, fölvonás közben felment hozzájuk a páholyba. Ott elmondta a hölgyeknek, hogy igen boldognak érzi magát, mert egyik miniszter szép és jövedelmes állást ígért neki. A hölgyek ezt úgy értették, hogy tehát a házasságnak mi sem fog többé utjában állani; gratuláltak is Malladin-nek, aki nemsokára távozott a páholyból, melyben Oszkár barátja is ott volt s visszatért a földszinre. Távozában Oszkár még a fülébe sugta: »Elek, egy-két hó mulva boldog férj lesz ön.« Ez mosolygott s távozott.

Helye a második széksor közepén volt a zenekarhoz közel s ő látcsövét odatette székére, annak jeléül, hogy az el van foglalva. Távolléte alatt azonban egy nagy, magas, katonás külsejű ember elfoglalta az ülést s a távcsövet félretolta. Elek a legnagyobb udvariassággal szólította fel az ideget, hogy helyét engedje át neki, ez azonban gunyos mosollyal válaszolt s mikor Malladine kissé élesebb hangon figyelmeztette, hogy joggatlanul ült helyére, a toladó ember keztyűjével arczul legyintette.

A párbaj kikerülhetlen volt; másnap reggel ment végbe, a boulognei erdő egy magányos helyén. Malladine ellenfele valamikor tiszt volt s notorius párbajozó hírében állott. Segédje de Jarnac nevű ifju francia Malladine-é pedig a fiatal amerikai volt. Mikor már a felek szemben álltak egymással, de la Breton, Malladine ellenfele, egyszerre felkiáltott: »Megálljon, ifju ember, én nem játszom ám önnel. Hol kívánja, hogy meglőjem. Én nagylelkű vagyok, parbleu!« »Ha meg nem ölöm önt. — szolt nyugodtan Malladine — úgy jobb lesz meghalnom.« — »Jó, úgy hát szívébe lövök«, — volt a hideg válasz.

S úgy történt. Malladine nem talált, Breton golyója pedig szívét furta át. Nyomban halva maradt.

Mikor Rae asszony és Alice meghallották a párbaj kimenetelét, a kisasszony elájult, majd ideglázba esett s mikor az orvosi tudomány legyőzte a betegséget, anyjával üdülés végett Franciaország déli részébe költözött A fiatal Max Oszkárt pedig ügyei hazaszólitották New-Yorkba. Itt minden este a Delmonico-féle előkelő vendéglőben szokott étkezni s egykor asztal fölött részletesen elbeszélte, a nevek megemlékezésével, Malladine esetét. Ott volt hallgatói sorában egy texasi is, Mr. Bond, körülbelül harmincz éves ember, kit rendkívüli hidegvér és nyugalom jellemzett s csak ritkán és keveset beszélt. Mikor Oszkár elbeszélését végig hallgatta, arca lángvörös lett, öklével az asztalra csapott s haragosan kiáltott fel: »Goddam«. Másnap már nem jelent meg az asztalnál s lassankint el is feledkeztek róla asztaltársai.

Egy év mulva Oszkár levelet kap Párisból Rae asszonytól, aki tudatja vele, hogy Alice teljesen felgyógyult s hat hét mulva Bond dús gazdag texsai birtokossal kel egybe. Max Oszkár a legnagyobb meglepetéssel olvasta ezeket s engedve a meghívásnak, Franciaországba utazott; Rae asszonyt és

leányát a hallgatag Mr. Bond társaságában egy Bordeaux melletti csinos nyaralóban találta.

A történetet, melyre oly kíváncsi volt, ebéd után tudta meg Oszkár, mikor Bond társaságában szivarjukat elszívni a parkba mentek ki. A texasi röviden ezeket mondta el egykori asztaltársának.

Mikor ön Delmoniconál Malladine barátja esetét elbeszélte, elhatároztam, hogy Párisba megyek s meg fogok ismerkedni de la Bretonnal. Gyakrabban találkoztam is vele egy vendéglőben. Csakhamar meggyőződtem róla, hogy egy nyorult ficzkó. Elmentem hát egy lövő-csarnokba s tanultam czélba löni. Őt hónapig minden nap két-három óráig lődöztem, mignem oly tökélyre vittem, hogy a levegőbe dobott pénzdarabot tiz lépésről biztosan találtam. Ekkor elkezdtem látogatni az operát. Egy este Aidát adták, s de la Breton egy zártszéken ült. Az utolsó nyomonas előtt pár percze elhagyta helyét s én nyomban elfoglalam. Mikor visszajött, gorombán szólitott fel távozásra; én keztyűmmel arczába vágtam. Persze kihívott s elég különös, éppen azon helyén a boulognei erdőnek találkoztunk, hol az ön barátját meglőtte. Mielőtt a segédek jelt adtak volna, így szoltam hozzá: »Monsieur de la Breton! én nem játszom ám önnel. Mondja csak, hol kívánja hogy meglőjem. Én nagylelkű vagyok, mint ön egykor Malladine iránt.« Halálsápadt lett. »Majd meglátjuk, nem lesz-e ön egy második Malladine,« — dadogá. »Amint tetszik — feleltem; én mindenesetre szívét igyekszem átlőni, mint ön tette Malladine-nek. Legálább más kötekedő párbajhősök ne merjenek velem kikötni!«

E szavak, úgy látszik, ingadozóvá tették; nem talált, én pedig lelőttem mint egy kutyát, a golyó szívét furta át; így boszultam meg az ön barátját s szabadítottam meg Párist egy gazficzkótól. Aztán fölkerestem Rae asszonyt s úgy találtam, hogy Alice igazi szépség. Még mindig gyászolta megölt kedvesét, de hónapok multával . . . nos, ön tudja, mikor lesz esküvőnk. Ime; a párbaj — jól mondta Martin-Feuillee igazságügyminiszter — »barbár szokás«. de oly mélyen gyökerezik a mai erkölcsök- és társadalmi nézetekben, hogy ki nem irható.

Török népmesék.

Ami e mesékben leginkább feltűnik, az az adott helyzet ironikus felfogása s az abból kiinduló csattanósság.

Igy pl. történik egy alkalommal, hogy a hodsza szerető neje megharagszik s bosszúra gondol. A levest szörnnyű forróan találja fel abból a czélból, hogy a hodsza száját elégesse. A levesmerésnél azonban egy pillanatra a jó asszony elfeledkezik szándékáról s egy kanál levest iszik, mely olyannyira megégeti száját, hogy könyek szöknek szemeibe.

A hodsza résztvevően kérdi:

— Édes lelkem, miért sírsz? Fáj talán valamid?

Az asszony elnyomja fájdalmát s így felel:

— Nem, édes férjem, csak azért sírok, mivel szüleim meghaltak, akik e levest igen szerették.

A hodsza megnyugodva mártja kanalát a levesbe s a száját szintén olyannyira elégeti, hogy könyek szöknek szemeibe.

Neje erre édeskésen így szolítja meg:

— Édes férjem, miért sírsz? Fáj talán valamid?

A férj pedig így válaszol:

— Nem, csak azért sírok mivel szüleid meghaltak és te, gyalázatos, még élsz.

Ugyanazon élczes felfogás nyilatkozik e mesékben akkor is, midőn valamely ostobaságra még nagyobb felel. Ha pedig kritikus helyzetbe jut a hodsa, az embereket szemtelenségével ámitja el.

A szomszéd egy alkalmmal a hodsához jön s a következő talányt adja fel.

— Találd ki, mit tartok kezemben: kívül fehér, belül zöld: ha eltalálsz, egy omelettet adok neked.

A hodsa erre bölcsen így válaszol:

— Te fehér répát vájtál ki és sárgát tettél bele.

Más izben a hodsa idegen kertbe tévedt s répát lopott. Mig ezzel foglalkozott, előterem a kertész s e kényelmetlen kérdést intézi hozzá:

— Hej, hogyan jöttél be ide?

— Befújt a nagy szélvész, feleli a hodsa.

— Ki szakította fel a sok répát? — kérdi ismét a kertész.

— A szélvész oly erős volt, hogy engem ide s tova dobott. A répákba akartam fogódzni, de a szél újra tovasodrott s a répák kezeim közt maradtak, — hangzik a hodsa válasza.

— Igen ám, de miként jutottak e répák zsebedbe? faggatja tovább a kertész.

— Te számár, — mondja a hodsa felemelkedve, — éppen e fölött gondolkodtam én is, midőn te jöttél s megzavartál.

Több adoma meséje az emberek elámitása körül forog.

A hodsa szószekre lép, s e kérdést intézi hiveihez:

— Oh igazhivók, tudjátok-e, hogy miről akarok beszélni?

— Nem tudjuk! — hangzik a válasz.

— Nos, ha semmitsem tudtok, mit beszéljek nektek? — feleli a hodsa s elhagyja a szószeket.

A következő pénteken ismét kérdi a szószekről:

— Oh igazhivók, tudjátok-e, mit akarok nektek mondani?

— Igen, tudjuk — feleli a község, visszaemlékezve a multkori csalódásra.

— Nos, az igen szép töletek, tehát nincs is mit közölnöm veletek, — mondja a hodsa — s ismét eltűnik.

A harmadik pénteken ismét ugyanazon kérdést teszi fel.

Az igazhivók azonban már meggondolták a feleletet s így szólnak:

— Nehányan tudják közülünk, néhányan pedig nem.

— Nos, tehát azok, akik tudják, mondják el azoknak, akik nem tudják, — válaszol, a hodsa s ismét ott hagyja gyülekezetét a faképnél.

Az adomák nem szoritkoznak mindig felültetésekre, sőt néha valódi életbölcesség sugárik elő tréfáiból.

A tanítványok egy napon ezt a kérdést intézik a hodsához:

— Mondd meg nekünk, mester, mikor következik be a kijamet, a világ vége?

— Melyik kijamet? kérdi a hodsa.

— De hát hány kijamet van? csodálkoznak a tanítványok.

— Kettő, — felel a hodsa, — ha nőm meghal, az a kicsiny, ha pedig én, ez a nagy.

Humorát nemcsak mások, hanem saját maga ellen is irányozza. Szenvedései közepett egy-egy élczzel segít magán.

Meleg nyári éjjel házának ajtaja előtt kiterített szőnyegen alszik a hodsa. Több vidám ficzkó az alvóra akad s elhatározzák, hogy tréfát üznek belőle.

E czélből szinleg czivakodni kezdenek. A hodsa odalép, hogy a verekedőket lecsillapítsa. A ficzkók erre felkapják szőnyegét s elrohannak vele.

A hodsa szomoruan tér vissza házához.

— Min czivakodtak azok a fiatalok? — kérdi neje az ablakon át.

— Szőnyegünkön — feleli a hodsa s nyugodtan az ajtóküszöbre fekszik.

E mesék végre vallási vonatkozásokat is tartalmaznak. Ilyenül tekinthetjük az alább közlendő adomát.

Alaeddin szultán udvaránál megjelent egykor három tudós és tapasztalt keresztény barát.

A szultán megtisztelte őket meghívásával, de a szerzetesek így feleltek:

— Ha ti három kérdésünkre megfeleltek, úgy a ti vallástokra térünk át.

Az uralkodó összehívta tudósait és a községet, de a szerzeteseknek senki sem tudott feleletet adni.

A szultán úgy elszomorodott, hogy nem ivott, nem evett.

Végre valaki azt mondta, hogy ha valaki, hát Nasreddin effendi hodsa szolgálatjára lehet.

Alaeddin azonnal küldé embereit, kik a hodsát megtalálván, elhozták:

A hodsa meghajtá magát a szultán előtt, s e kérdésre fakadt:

— Miért hoztatok el engemet?

A padisah a szerzetesekre mutatott s parancsolá, hogy kérdéseikre feleljen.

— Mi kérdezni valótok van? — kérde a hodsa.

Erre az egyik barát előlépett s így szólt:

— Mondd meg, hol van a világ közepe?

A hodsa szamarához lépett s botjával az állat elölábai közti foltra mutatott s mondá:

— Itt van.

— Honnét tudod ezt? — kérde tovább a barát.

— Ha nem hiszed, mérd meg. Ha pedig mást hozasz ki belőle, úgy mondd meg nekem.

A barát néma maradt.

Ekkor előlépett a másik s kérde:

— Hány csillag van az égen ez ország fölött?

— Éppen annyi, a hány szőrszála van szamarának — válaszolt a hodsa.

— Honnét tudod ezt? — kérde tovább a barát.

— Ha nem hiszed, számláld meg. Ha több vagy kevesebb, úgy rendelkezésemre állok.

— Lehet-e egy számár szőrszálait megszámlálnunk? — mondá a barát.

— Lehet-e az ég csillagait megszámlálnunk? — felelé a hodsa.

Erre a második barát is elnémult.

Azután előlépett a harmadik és kérde?

— Hány szőrszálból áll szakállam?

A hodsa ismét szürke állatjára mutatott s így felelt:

— Éppen annyiból, ahány szőrszál van szamarának farkán.

— Honnét tudod ezt? — kérde a barát.

— Ha nem hiszed, számláld meg, — felelé a hodsza.

Midőn pedig a barát kijelenté, hogy a felelettel nincs megelégedve, a hodsza így folytatá:

— Nos jól van. Tehát felváltva szakítsunk ki egy-egy szórszalat számaram farkából s a te szakáladból s majd meglátjuk, mi lesz az eredmény.

A barát látta, hogy tuljártak eszén, jobb utra tért s társai követték. Mindhárman muzulmán hitre tértek s szolgálakul a hodsza házában maradtak.

Mesék és adomák, mint említettük, igen korlátoltak, de e közlött mutatóványok is izelítőül szolgálhatnak arra nézve, hogy a régi törökök is találtak fel néhány elolvasásra érdemes történetkét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Schmelhaus Emil áll. előlj. urnak. Áthaladó vonatot az említett czélból feltartóztatni minden körülmények közt helytelen és tiltott dolog.

Doór Ferencz, Alsó-Árpás, 6 korona 60 fillért; Ellbogen Ferencz, Budapest, 13 korona 20 fillért; Löffler Rezső, Budapest, 13 korona 20 fillért; Petykó András, Eger, 16 korona 39 fillért; Tóth Ferencz, Anina, 16 korona 55 fillért; Gottrich Márton, Vecsés, 18 korona 92 fillért; Tankó István, Eger, 22 korona 80 fillért; Csikesz Géza, Budapest, 26 korona 58 fillért; Nedeczky Ottó, Nagy-Maros, 29 korona 25 fillért; Puha József, Budapest, 38 korona 94 fillért; Deák Rencsisovszky József, Nagy-Becskerek, 43 korona 74 fillért; Glos Károly, Sziszek, 130 korona 50 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. Id. Gönczy Károly, Szatmár, augusztus és szeptember hónapokra; Mozsik Béla, Budapest, szeptember óra; Csorba András, Selyp, szeptember óra; özv. Juhász Gáborné, Boba, szeptember óra; Harmati István, Nagy-Károly, szeptember és október hónapokra; Augusztin István, Fiume, október óra, főlöszleg 1 korona 60 fillér; Patay Károly, Kispest, október óra; Flasch József, Vasvár, október óra; Andrejesák András, Bártfa, október óra; Vitális Lénárd, Losoncz, október óra; Beke Márton, Feled, július, augusztus, szeptember, október és november hónapokra; Hoffmann Mihály, Budapest, szeptember, október és november hónapokra; Nyáry Sándor, Normanczi, szeptember, október és november hónapokra; Hübsch Ferencz, Rákoss-Keresztur, október és november hónapokra; Ormosy János, Budapest, október és november hónapokra; Reinhold Rezső, Budapest, október és november hónapokra; Trochopeusz Ede, Csenger, október, november és december hónapokra; Asztralovszky Kálmán, Dovalló, november és december hónapokra; Beráts Dániel, Zelene, november és december hónapokra; Fűr Vilmos, Fogaras, november és december hónapokra; Dobos János, Sajó-Várkony, november és december hónapokra; Tolnay Győző, Budapest, december óra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

Raktárnok

vagy rakfelügyező, jó egészséges vidéki kis állomásról, lehetőleg a szegedi üzletvezetőség területéről, hajlandó volna-e cserélni Budapestre? Czimem a kiadóhivatalban tudható meg.

Buschmann F. könyvnyomdája Budapest (Harisch-Bazár).

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint müláb és mükéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti czimre ügyelni tessenék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében.

Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mágnásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is örökdi az oktatás helyes iránya felett

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkísérők számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkísérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron 60 fillér árban.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

TARTALMA: I. Történelem.

II. Földrajz.

III. Természettan.

IV. Számtan.

V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél. Budapest, Dohány-utca 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

Bolti ára 2 korona 20 fillér.

"Kitartás" tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk utján 1 koron 60 fillér kedvezményes árban.